

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Odgovorni urednik: Tona Golnik. — Uredništvo in sprave: Novo mesto, Ceste komandanta Staneta 25. — Pošta: predaj 33. — Telefon: uredništvo in sprave 137. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu: 616-T-181. — Letna naročnina 300 din, polletna 150 din, četrtletna 75 ddn. — Tiska: tiskarna Slovenskega poročevalca v Ljubljani

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

KAR SMO PRED DESETIMI LETI NA KOČEVSKEM ZBORU ZAPISALI, TO VSE BOLJ POSTAJA RESNIČNOST

Dva dni med starimi aktivisti na zgodovinski proslavi na Pugledu in v Kočevju — Nad 3000 aktivistov in gostov na Pugledu — Veličastna proslava 10. obletnice zasedanja Zbora odposlancev v Kočevju — Na Pugledu je govoril tov. dr. Marijan Brečelj, na slavnostni seji Izvršnega sveta v Šeškovem domu tov. Miha Marinko, na zborovanju v Kočevju pred 50.000 ljudmi pa tov. Edvard Kardelj

Toliko raznovrstnih motornih vozil v Starem logu pri Kočevju prav gotovo še ni bilo kot v soboto zjutraj 3. oktobra. Iz vseh predelov Slovenije, celo iz Koroške, Primorske in Trsta so se pripeljali aktivisti, da se udeležijo zboru aktivistov po vojni na Pugledu pod Rogom, kjer je bil prvi zbor aktivistov od 27. aprila do 1. maja 1943.

V razgibanem razpoloženju se je množica več tisoč starih aktivistov usmerila po mehkih gozdnih poteh na Pugled, kamor se pride po slabi uri hoda iz Starega loga. Komaj dobrih 11 let je minilo, odkar so italijanski fašisti požgali vas, vendar je sledov o njej že zelo malo. Le tu in tam se še vidi kos zidu med koprivami, kopinjem in srebotjo, pa nekaj starih tepk in orehov prica, da je bila tu velika vas. Na južni strani vasi stoji skromen spomenik. Tu je bil pred desetimi leti zgodovinski posvet aktivistov, sem so se usmerili tudi sedaj preživeli aktivisti na svoj prvi povojni zbor. Na vrhovnih najvišjih dreves plapolajo zastave v prekrasno jesensko nebo, ozarjene od skoraj prevročega sonca.

Na mestu proslave vzklanjajo, prisrčnih stiskov rok in objemov ni konca.

»Glej ga, ali si — ali nisi? Seveda si! O, stara sablja, od kdaj se nisva že videla? Kakih 8 ali 9 let bo, kaj? Take in podobne izraze topllega presenečenja slišiš povsod, za veselo razpoloženje pa skrbi tudi godba LM iz Ljubljane.

Ob 11.30 so se zbrali na okraški tribuni takratni in današnji politični voditelji, člani Centralnega komiteja ZKS, Glavnega odbora SZDL, najvidnejši predstavniki ljudske oblasti in povabljeni gostje. Zborovanje je začel tov. Ivan Novak - Očka, ki je po pozdravu podal besedo tov. dr. Marijanu Brečlju, ki je orisal zgodovinski posvet aktivistov OF na tem kraju pred desetimi leti

ti in njegov pomen za nadaljnje delo v času NOB in povojne graditve. »Lik takratnega aktivista naj nas spremlja tudi danes. Njegove vrline: borbenost, predanost, hrabrost, skromnost in iznajdljivost so nam potrebne tudi pri današnjem delu«, je poudaril med drugim tovariš Brečelj. Njegov govor so zbrani večkrat prekinili z burnim odobravanjem. Z največjim aplavzom so sprejeli predlog tov. Ivana Novaka - Očka, da odpošljejo z zborovanja po zdravno brzojavko tov. Titu.

Po zborovanju so se prijateljska srečanja in razgovori nadaljevali. Stevilni fotografi so imeli polne roke dela, da so poslikali skupine, skupnice in posameznike. V popoldanskih urah so se aktivisti poslovili od zgodovinskega kraja in se napotili proti Kočevju.

KOČEVJE JE VSAKOGAR PRIJETNO PRESENETILO

Kdor je ali pa ni prej poznal Kočevja, je bil prijetno presenečen, tako lepo in razkošno je bilo mesto okrašeno za zgodovinski praznik. To je bilo novo Kočevje, kakršnega se nismo videli. To lice so mu darile priprave za veliki praznik. Vse mesto je bilo v zastavah in zelenju. Proti večeru so prihajale od vseh strani skupine za skupino, še prav posebno pa v nedeljo zjutraj. Če trdimo, da je bilo v nedeljo dopoldne v Kočevju gotovo nad 80.000 ljudi, ne trdimo nič pretiranega. Mnoge skupine in posamezniki so si že v soboto zvečer ogledali številne razstave in novo urejeni muzej. V gimnaziji je bila razstava partizan- ske grafike, v osnovni šoli pa kmetijska, lovska, obrtna razstava ter razstava suhe robe in gozdarstva. Pred soto je bila razstava poljedelskega orodja in strojev. Kmetje, pa tudi drugi so si z velikim zanimanjem ogledali tudi razstavo živine. Na lastne oči se je lahko vsakdo prepričal, kaj se da vzgojiti in pridelati tudi na naši

zemlji. Zanimiva je bila tudi lovska razstava, a v obeh od delkih muzeja razstavljene zgodovinske predmete in dokumente so si mnogi ogledali celo dvakrat.

Podpredsednik Edvard Kardelj govori ob odkritju spomenika v Kočevju

Točno ob devetih dopoldne so se zbrali pred Šeškovi domom številni predstavniki najvišjih organov ljudske oblasti in političnih organizacij ter preživeli odposlanci Kočevske ga zbora ter drugi povabljeni gostje. V novo preurejenem domu se je takoj nato začela svečana seja Izvršnega sveta LR Slovenije, kateri so prisostvovali tudi člani Zveznega Izvršnega sveta in delegati bratskih ljudskih republik. Vsi udeleženci so z enomintutnim molkom počastili spomin padlih in umrlih udeležencev prvega zbora, zlasti pokojnega tov. Borisa Kidriča. Svečani govor je imel predsednik Izvršnega sveta Slovenije tovariš Miha Marinko, ki je zlasti poudaril velik pomen prvega zasedanja Zbora odposlancev v Kočevju, ki pomeni zgodovinski mejnik v rasti in krepitvi naše ljudske oblasti. Naglasil je, da se iz sklepov prvega Zbora zrcali

velika politična zrelost vodstva osvobodilnega pokreta pri nas, zlasti pa lik tovariša Edvarda Kardelja in pokojnega Borisa Kidriča, idejnih pobudnikov in organizatorjev NOB v Slove-

načinom vodenja borbe prevzeli zavzemniki. Prevarili so se sami vsi tisti, ki so mislili, da se bomo po zaključeni vojni vrnil na staro. Prav tako so se prevarili tisti, ki so mislili, da se bodo s pridobitvami borb delovnega ljudstva okoristili oni in ne tisti, ki so se borili. Po končani svečani seji je bila v veži Šeškovega doma odkrita spominska plošča, nato pa so se udeleženci seje napotili na trg, kjer je bilo svečano odkritje spomenika padlim žrtvam, nato pa veliko zborovanje, na katerem je govoril podpredsednik Zveznega Izvršnega sveta tovariš Edvard Kardelj. V poldrugo urno govoru je tovariš Kardelj ob vihanem odobravanju 50.000 glave množice orisal zgodovinski pomen prvega zasedanja Zbora odposlancev in vso našo pot po tem zasedanju. Poudaril je, da kar smo na kočevskem zboru zapisali, to tudi uresničujemo. V svojem govoru se je dotaknil notranjih problemov naše socialistične graditve, kakor tudi naše zunanje politike in odnosa s drugimi državami. Zlasti obsirno je govoril o problemu trženskega vprašanja. Njegova izjavljanja v tem delu govora so navzroč največkrat prekinili z vihanim ploskanjem.

Na predlog sekretarja okrajnega komiteja ZKS Kočevje, tov. Jožeta Klariča je bila pred koncem zborovanja poslana maršalu Titu pozdravna resolucija, nakar se je desetitisočglava množica razšla po kočevskih ulicah na obisk razstav in številnih paviljonov ter prireditvev.

Veličnost proslave 10. obletnice Kočevskega zbora je po nepozabnih manifestacijah lani v Dolenjskih Toplicah in na Okroglicah ponoven in mogočen izraz politične zvesti in povezanosti najširših ljudskih množic s pridobitvami narodno-osvobodilne borbe.

nji. Sklepi Zbora kažejo tudi pravilnost razvojne poti osvobodilnega gibanja in našega boja. Dokumenti Zbora zanjajo trditve, da smo z našim

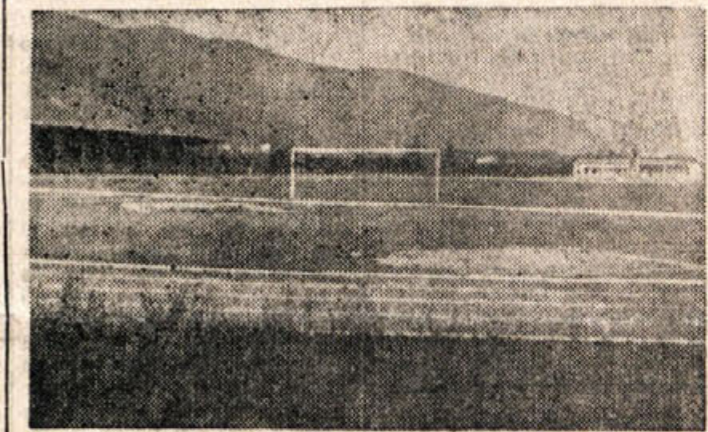
BELA KRAJINA SE PRIPRAVLJA NA VOLITVE

V črnomaljskem okraju se pripravljajo na bližnje volitve v okrajni, republiški in zvezni zbor proizvajalcev. Skoraj po vseh občinah črnomaljskega okraja so imeli predvolilna zborovanja množičnih organizacij. Pretresali so predloge za kandidate, ki jih bodo v novembri volili v okrajni, republiški in zvezni predstavništvo. V črnomaljskem okraju bodo volili v Republiški zbor Ljudske skupščine LRS dva, v Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine pa enega poslanca. Posamezne volilne enote so predlagale že vrsto kandidatov, tako da bo Bela krajina prichala volitve politično zelo razgibana. Kot sokandidata sta Matiji Maležiču - Cirilu, medvojnemu sekretarju Okrožnega komiteja v Beli krajini, volilni enoti Kočevje pri Črnomlju in Črnomlju predlagal Janeza Zuniča, znanega partizana, sedaj predsednika OLO Črnomelja. Janeza Zuniča so kot sokandidata Matiji Maležiču - Cirilu predlagali tudi v Metliki. V Semčju bi radi kandidirali Vlado Tomšičevo, na Vinici pa Nika Belopavloviča, medvojnega mladinskega organizatorja. Vrsta ljudi kot so tovariši Tone Kavčič, Martin Zupelj, Tone Šušteršič, Ivan Maček-Matiha, o katerih razpravljajo na predvolilnih sestankih v črnomaljskem okraju nam govorijo, da Belokranjec ne bodo pozabili trdih medvojnih dni in ljudi, s katerimi so se z ramo ob ramu borili za osvoboditev in katerim so po vojni na volitvah že večkrat izrazili svoje zaupanje.

Bela krajina se zaveda, da bo morala poslati v Zbor proizvajalcev Ljudske skupščine LRS človeka, ki bo znal zastopati belokranjsko gospodarstvo. Belokranjska podjetja bodo kandidirala predsednika Gospodarskega sveta OLO Črnomelja Nika Belopavloviča, kot sokandidata pa predlagajo še Zvoneta Kranjca. Predvolilna razgibanost na sestankih in vedno novi predlogi kandidatov kažejo, da bo ljudstvo v okraju Črnomelja kandidiralo in volilo res ljudi, ki najbolj zaslužijo, da bodo zastopali partizansko Belokrajinjo.

Novomeški modelarji — praki Dolenjske

Pred kratkim je bilo na letališču v Prečni pri Novem mestu tekmovanje modelarjev. Organiziral ga je novomeški Aeroklub. Povabljeni so bili modelarji iz Kočevja, Črnomelja in Trebnjeva, vendar na tekmovanje niso prišli. Tekmovali so v naslednjih kategorijah: jadralni modeli po pravilih FAI / FAI je mednarodna letalska zveza, Sodelovalo je sedem modelov. Nastopili so tudi tekmovalci z modeli nordijske kategorije /to so jadralni modeli, ki so jim določene razsežnosti, površina in teža -take modele so začele najprej izdelovati skandinavske

Pogled na del novega stadiona v Kočevju

Veliko predvolilno zborovanje na Vinici

Priprave na volitve so Bela krajina močno razgibale. Volilci na predvolilnih zborovanjih živo razpravljajo o možnostih, ki jih ima Bela krajina za gospodarski napredek. Tako so se Belokranjci 27. 9. zbrali tudi na prvo večje predvolilno zborovanje na Vinici. Zborovanje se je udeležilo nekaj tisoč ljudi. Govorili so član CK ZKS Anton Šušteršič, predsednik OLO Črnomelja Janez Zunič in član Glavnega odbora SZDL Matiji Maležič-Cirilu. Vsi trije govorniki so naglasili veliki pomen novemberskih volitev in

govorili o političnih in gospodarskih vprašanjih. Stevilni prebivalci iz sosednje republike Hrvaške, ki so se zborovanja tudi udeležili, so skupaj z Belokranjci spregovorili o nameravani graditvi proge Črnomelj—Vrbovsko, ki so jo že pred vojno trasiirali. Ljudstvo je izvolilo tričlansko delegacijo, ki bo zastopala belokranjske volivce na najvišjih merodajnih mestih kot posredovalec težnje belokranjskega ljudstva. Z velikega zborovanja so poslali pozdravno resolucijo predsedniku republike maršalu Titu.

V nedeljo je bilo v novomeškem okraju 15 zborov kmetovalcev

Zivahna predvolilna razgibanost se je v preteklem tednu v novomeškem okraju še razširila. Samo v nedeljo je bilo v občinah Sentjerne, Skočjan, Gotina vas, Mirna peč, Dobrnice, Rakovnik in Trebelno 15 zborov proizvajalcev kmetijske skupine. Poleg pomena bližnjih volitev so kmetje razpravljali precej tudi o davkih in ostalih tekočih gospodarskih vprašanjih. Povsod so izražali željo, da bi radi spoznali in slišali svoje bodoče predstavnike v republiškem in zveznem zboru proizvajalcev. Zelo dobro obiskani je bil zbor kmetov v Dobrnici, kjer se je zbralo nad 130 ljudi, v Smolenji vasi in Sentjernejski okolici.

kjer so postavljali ljudje kandidate iz svojih vrst za okrajni zbor proizvajalcev, pa so si enotni tudi v predlogu, naj bi jih zastopala v republiškem zboru proizvajalcev inž. Vilma Pirkičovič, predsednica republične odnosa ženska-zadružnice, v zveznem zboru proizvajalcev pa tov. Janez Hribar, član Izvršnega sveta LRS. V preteklem tednu so imeli zore proizvajalcev tudi v novomeških industrijskih in ostalih podjetjih, kot n. pr. v industriji čevljev, tkalnic, ind. perila, tovarni lesnih izdelkov, v gradbenih podjetjih, na železnici in drugod. Predlagali so preudarne, gospodarske in politično razgledane tovariše. Povsod pa pozabljajo na kandidature žena. Vse preveč se v razpravljanju razvijajo pogovori o tehnični plati volitev, premalo pa je pogljobljene razgovora o političnem pomenu zborov proizvajalcev.

Spored proslave 10. obletnice I. kongresa SPZZ v Dobrnici 17. in 18. okt.

Zene novomeškega okraja se te dni vneto pripravljajo na slavnostno proslavo 10. obletnice I. kongresa SPZZ, ki je bil od 16. do 18. oktobra 1943 v Dobrnici. Pričakujejo obisk vseh še živih delegatke I. kongresa ter številnih gostov iz vseh krajev Slovenije. Zve četrtek 15. oktobra bo v novomeškem Domu ljudske proslave slavnostna akademija, ki jo priredi Mestni odbor AFZ Novo mesto. V soboto 17. oktobra bodo popoldne v Dobrnici sprejemali delegatke I. kongresa in goste, zvečer pa bo v dobriškem Domu ljudske proslave igrajska skupina iz Ljub-

ljane zaigrala Klopčičevo »Mater«, Igralsko skupino sestavljajo delno isti igralci kot na prvi prireditvi te igre v letu 1943. V soboto bo v Novem mestu ob 20. uri koncert Invalidskega pevskega zbora »Srečko Kosovel« iz Ljubljane.

V nedeljo 18. oktobra bo v Dobrnici ob 10. uri slavnostno zborovanje s kulturnim sporedom. Sodelovali bodo pevski zbor »Srečko Kosovel«, vojaška godba garnizije JLA iz Novega mesta in dobriški pionirski pevski zbor. V nedeljo popoldne bo priredilo KUD »Jože Slaka« iz Dobnice akademijo.

„Pionirjerci“ so zabetonirali most čez Krko pri Straži

Gradnja mostov spada med najtežje dela gradbene stroke. Kdor si je v preteklem tednu ogledal betoniranje 80 metrov dolgega in 8,5 m širokega novega železobetonskega mostu čez Krko med Vavto vasjo in Stražo, je moral priznati: delavci, tehniki in inženirji novomeškega »Pionirjerci« so mojstri svoje stroke! 48 ur sta nepretrgoma brnela dva velika vrtgoma, 108 ljudi pa je v dveh izmenah noč in dan vsipalo kubik za kubikom betona v lesene opazke, v katerih so trije igličasti vibratorji gostili beton z železnim skeletom v bodoče oblike novega mostu. 48 ur napornega, nadse odgovornega dela — od četrtika do sobote zjutraj. Brez najmanjše nezdore se betoniranje novega mostu zaključilo. Ves čas dela je bil navzoč tudi projektant mostu inž. Kadunc iz Ljubljane. V petek popoldne sta si delo ogledala sekretar OK ZKS Franc Pipkovič in predsednik Gospodarskega sveta OLO Novo mesto Maks Vale.

Kaj prinaša Uradni list

37. številka Uradnega lista FLRJ prinaša 16. 9. med drugim obvezo razlago drugega odstavka 28. člena zakona o vojaških vojnih invalidnih in 87. člena zakona o soc. zavarovanju. Nadalje javlja odločbe o imenovanju republiških volilnih komisij. 38. številka objavlja uredbu o razdelitvi razlike med doseženi in obračunano akumulacijo in skladu za leto 1952, odlok o razveljavitvi odloka o odločitvi volitev za skupščine republiških zborov za soc. zavarovanje ter odlok o ustanovitvi dijacep, sodišče prve stopnje in višjega disciplinskega sodišča za službenec. 39. številka zveznega Uradnega lista objavlja 23. 9. Odlok Ljudske skupščine FLRJ o potrditvi uredb Zveznega izvršnega sveta, priporočilo o dajanju imen krajem, gospodarskim organizacijam, zavodom in družbenim organizacijam.

in zanimivi gradnji. Na kraju, kjer so leta 1912 postavili prvega takih mostov v Sloveniji, spet veže oba bregova Krke železobetonski velikan. Za ogradje mostu so večinoma porabili čez Krko med Vavto vasjo in Stražo, je moral priznati: delavci, tehniki in inženirji novomeškega »Pionirjerci« so mojstri svoje stroke! 48 ur sta nepretrgoma brnela dva velika vrtgoma, 108 ljudi pa je v dveh izmenah noč in dan vsipalo kubik za kubikom betona v lesene opazke, v katerih so trije igličasti vibratorji gostili beton z železnim skeletom v bodoče oblike novega mostu. 48 ur napornega, nadse odgovornega dela — od četrtika do sobote zjutraj. Brez najmanjše nezdore se betoniranje novega mostu zaključilo. Ves čas dela je bil navzoč tudi projektant mostu inž. Kadunc iz Ljubljane. V petek popoldne sta si delo ogledala sekretar OK ZKS Franc Pipkovič in predsednik Gospodarskega sveta OLO Novo mesto Maks Vale.

Kaj prinaša Uradni list

Eden najtežjih problemov, ki jih morajo v Beli krajini rešiti, so davčni zaostanki. V črnomaljskem okraju znašajo skupno 37.833.452 dinarjev. Posebno visoki so davčni zaostanki v Metliki, Črnomlju in Gradcu, v Metliki dolgujejo kmetje 8 milijonov 377 tisoč 808 dinarjev. Če ta znesek pristojerno k zaostanku ostalih davčnih obveznikov, nam naraste na 10.291.177 dinarjev. Prebivalstvo črnomaljske občine je dolžno okraju 7.550.853 dinarjev, a gradaške 4.700.351 dinarjev. Tako dolgujejo torej še samo tri občine na davčnih zaostankih 22.651.281 dinarjev. Človek se ob teh številkah nehoti vpraša, kje vse so vzroki tako neredne plačevanja davkov. Kratak vpogled v seznam davčnih obveznikov občine Metlika nam

So mali kmetje v Metliki, Črnomlju in Gradcu sovražniki socializma?

marekaj razjasni. V prejšnjih letih so večinoma davka vplačevali močni davkoplachevalci, toda odmaknuta za leto 1952 je pokazala, da so v občini Metlika vsem malim davkoplachevalcem davke zvišali in ga odpisali večjim. V številkah izgleda tako: davek so znižali 56 večjim kmetom in ga razdelili med 155 malih kmetov. Našejeemo nekaj primerov: Slane Jožetu iz Berčič so napisali 106.000 din akontacij, a davka so mu odmerili 87.500 din. Otpisali so mu torej 48.500 din davka. Ima 11.54 ha zemlje, Janžekovič Martin, prav tako iz Berčič, bi moral plačati 65.500 din akontacij, toda odmerili so mu le 28.800 din davka in mu odpisali 36.700 din. Ima 6,48 ha zemlje, poleg zemlje, ki jo ima še v najemu. Oglejmo si še odpis davka Miletu Vrančiču iz Metlike, Ce sestejeemo akontacije vidimo, da bi moral plačati 80.500 din davka, a obremenili so ga le z 28.800 dinarji. Preprost račun torej pove, da so mu zbrsali 61.700 din davka. Da bi lahko primerjali, po-

glejmo še obremenitve in priplisa pri malih kmetih: Jakljevič Alojziju iz Krčja dajo šesteste akontacije 16.500 din, a davka se mora plačati 19.500 din. Poglejmo davek Franca Kraševca iz Metlike: od 7800 din akontacij mu je davek narastel na 23.925 din, torej 16.125 din več, kot so predvideli akontacije. Fux Feliks iz Metlike je imel akontacij za 400 din, a odmera davka 2100 din — ima 0,86 ha zemlje. Zanimiv je še primer Ane Stojničeve iz Metlike, ki niti ni imela predpisane akontacije, toda napisali so ji 3225 din davka. Tudi med obrtniki zasledimo zanimive davčne odmere. Anton Petric iz Metlike ima 31.600 din navednega davka, a Jernej Koželj, tudi iz Metlike, s katerim sta si po gospodarski moči skoraj enaka 20.799 din davka, a prometnega 5300 din. Koliko so te davčne odmere pravilne, bodo najbolj presodili Metličani sami, ki lahko vzporejajo gospodarsko moč navedenih davkoplachevalcev. (Nadaljevanje na 2. strani)

V Beli krajini so določili 18 volilnih enot za volitve v okrajni odbor proizvajalcev

Na podlagi 9. točke 126. člena Zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS št. 19-89/1952) razglasam sklep o določitvi volilnih enot za volitve odborov Zbora proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora Crnomelj in števila teh odborov, ki se volijo v posamezni volilni enoti, ki ga je sprejel Zbor proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora Crnomelj na svoji seji dne 22. septembra 1953 na podlagi 94. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpolitikih odborov ljudskih odborov (Uradni list LRS, št. 31-102/1953) in ki se glasi:

SKLEP

O določitvi volilnih enot za volitve odborov Zbora proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora Crnomelj in števila teh odborov, ki se volijo v posamezni volilni enoti.

I. Upostevajoč določbe 94. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o volitvah in odpolitikih odborov ljudskih odborov, po katerih pripada vsaki proizvajalski skupini toliko odborov po volilnih enotah, kolikor jih ustreza po ugotovljenem količniku proizvajalcev vsake proizvajalske skupine, ki znaša v skupini industrije, trgovine in obrti 118 proizvajalcev na 1 odborovnik in v skupini kmetijstva 404 proizvajalci na 1 odborovnik, se določijo volilne enote in število odborov za okrajni zbor proizvajalcev, ki se volijo v posameznih volilnih enotah, takole:

II. volilno enoto sestavlja Rudnik v javega premoaga Kanižarica: 2 odborovnik.

III. volilno enoto sestavlja Gradbeno podjetje Crnomelj: 1 odborovnik.

IV. volilno enoto sestavlja Tovarna učil Crnomelj: 1 odborovnik.

V. volilno enoto sestavlja gospodarske organizacije, nesamosojni deli teh organizacij in očetinski dela mestne občine Crnomelj od Kanižarice do suhega mostu: 33 in občine Predgrad: Pošti Crnomelj in Stari trg ob Kolpi, posvetovalnice Splošnega trgovskega podjetja Crnomelj, poslovavnica »Knjižarne in papirnice Crnomelj, trgovske poslovavnice Kmetijskih za.

VI. volilno enoto sestavlja gospodarstvo organizacije, nesamosojni deli teh organizacij in obrtniki dela mestne občine Crnomelj od Kanižarice do suhega mostu: 95 in 189 do mejnih hišnih števil 108 in 199 in občine Dragatuš: Stroj.

VII. volilno enoto sestavlja gospodarstvo organizacije, nesamosojni deli teh organizacij in obrtniki dela mestne občine Crnomelj, od vključno mejnih števil 109 in 199 do Železniške postaje Crnomelj in občina Vinica: Belokranjska železnižarna Crnomelj, Lesna Industrija in vašnji mlin »Zoras Crnomelj, Elektro Ljubljana — obrat Crnomelj, Gozdno gospodarstvo Crnomelj, Železniški postaji Crnomelj in Otovec. Nadzorništvo železniške proce Crnomelj, Pošta Vinica, Mizarsko podjetje Vinica, Mesnica Vinica, Mizarska zadruga Crnomelj, Gostinsko podjetje Crnomelj — obrat »Kolodvor« in zasebni obrtniki: 2 odborovnik.

VIII. volilno enoto sestavlja: Podjetje elektrotehnična materiala »Telekomunikacije« Ljubljana — obrat Semič, Železniški postaji Semič in Rožni dol, Pošta Semič, Solšno trgovsko podjetje Semič, trgovske poslovavnice in obrtne delavnice Kmetijskih zašrug Semič, Strekljavec in Črtninevec in zasebni obrtniki občine Semič: 1 odborovnik.

IX. volilno enoto sestavlja: Železniški postaji Metlika in Rosalnice, Pošti Metlika in Suhor, Splošno trgovsko podjetje Metlika, trgovske poslovavnice in obrtne delavnice Kmetijskih zadrug Metlika, Suhor in Radovica, poslovavnica »Knjižarne in papirnice Crnomelj, »Triglava« Kranj — poslovavnica Crnomelj, Pekarija Metlika, Mesarsko podjetje Metlika, Mesarsko podjetje Metlika in Suhor, Cevljarstvo, Kovsko, Zagarstvo in Sivilsko podjetje Metlika in zasebni obrtniki občine Metlika: 1 odborovnik.

X. volilno enoto sestavlja: Opekarna Gradac, Kamnoseško podjetje »Marmor« Ljubljana — obrat Gradac, »Zitov« Ljubljana — obrat Gradac, Železniški postaji Gradac — Podzemelj in Dobravice, Pošta Gradac, trgovske poslovavnice Kmetijske zadruga Gradac in Adlešiči in zasebni obrtniki občine Gradac in Adlešiči: 1 odborovnik.

XI. volilno enoto sestavlja: Kmetijska zadruga Adlešiči: 1 odborovnik.

XII. volilno enoto sestavlja: Kmetijsko posestvo Oključ-Kanižarica, Kmetijska delovna zadruga »Heroji« Straznja vrh, Kmetijska zadruga Crnomelj: 2 odborovnik.

XIII. volilno enoto sestavlja: Kmetijska zadruga Dragatuš: 2 odborovnik.

XIV. volilno enoto sestavlja: Kmetijska zadruga Gradac: 3 odborovnik.

XV. volilno enoto sestavlja: Kmetijsko posestvo Vinomer — Mestni log, Kmetijska delovna zadruga »Partizani« Metlika,

Kmetijska zadruga Metlika, Kmetijska zadruga Suhor in Kmetijska zadruga Radovica: 2 odborovnik.

XVI. volilno enoto sestavlja: Kmetijska zadruga Predgrad in Kmetijska zadruga Stari trg ob Kolpi: 1 odborovnik.

XVII. volilno enoto sestavlja: Kmetijsko gozdarsko posestvo Kočevje — obrat Crmošnjice, Kmetijska zadruga Semič, Kmetijska zadruga Strekljavec in Kmetijska zadruga Črtninevec: 2 odborovnik.

XVIII. volilno enoto sestavlja: Kmetijska zadruga Vinica: 3 odborovnik.

2. Ta sklep stopi v veljavo takoj. Razglasi se na razglasni deski Okrajnega ljudskega odbora Crnomelj in v Dolenjskem listu.

Del. št. I-3330/8-53. Crnomelj, 22. IX. 1953. Predsednik OLO: Janez Zunič

Določenih je 31 volilnih območij v 2 volilnih enotah črnomajskega okraja

Okrajna volilna komisija Crnomelj, St. OVK 2-53 Crnomelj, dne 22. oktobra 1953

Na podlagi 58. člena Zakona o pravicah in dolžnostih, o volitvah in odpolitikih ljudskih poslancev (Ur. list FLRJ št. 35—293/53 in 52. člena Zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpolitikih ljudskih poslancev Ljudske skupščine LRS (Ur. list LRS št. 31—98/53) objavlja Okrajna volilna komisija za volitve ljudskih poslancev v Zvezni zbor Zvezne ljudske skupščine in Republiški zbor Ljudske skupščine LRS za 14. zvezni volilni okraj, 13. in 20. republiški volilni okraj, da se opravijo zbori volilcev zaradi predlaganja kandidatov za volitve ljudskih poslancev v zvezni in republiški zbor sledeča območja:

1. Gradac, Klostër, Oključ in Vranovič.
2. Dol. Dobrave, Gor. Dobra.

3. Grbilje, Cerkvišče in Krašnje.
4. Metlika, Križevska vas, Zvirkov vrh in del Prjmostka.
5. Gabrovec, Dol. Lovkva, Gor. Lovkva, Trnovec.
6. Bereča vas, del Brezovice, Bušinja vas, Dragomilja vas, Malo Lešče, Dol. Suhor, Gor. Suhor, Ravnavce.
7. Božje vrh, Dole, Jugorje, Mačkovec, Sela pri Jugorju, Skemljevec, Hrast pri Jugorju in Drage.
8. Bojanja vas, Krašnji vrh, Radosi in Radovica.
9. Drašiči, del Kamnjice, Krmačina, Vidošiči, Zelzniki.
10. Božakovo, Rakovec, Zelebej, Radovič, Curije, Rosalnice, Svražak, Boldraž in Slamna vas.
11. Gradnjak, Praprčec, Sodni vrh, Brezova reber, Kal, Maljine,

12. Brezje pri Crmošnjicah, Gaber pri Crmošnjicah, Ašiče, Crmošnjice, Mašelj, Novi Tabor, Srednja vas, Topli vrh, Vimoj pri Crmošnjicah, Komarna vas, Resa, Ribnik, Stale, Travnjak, Brezje pri Rožnem dolu, Hrib pri Rožnem dolu, Potoki, Preloge, Pribišje in Rožni dol.
13. Brstovec, Krupa, Movernas vas, Praprot, Stranska vas, Vlnji vrh, Cerovec, Črtninevec, Hrčje pri Cerovcu in Krvavčji vrh.
14. Kot pri Semiču, Gorenjci pri Semiču, Sodnja vas, Trebnji vrh, Gaber pri Semiču, Sela pri Vrečah, Vreče in Vrh.
15. Brezje pri Vinjnih vrhu, L. povec, Nestopija vas, Pugled, Starhovi vrh, Coklova, Golšiče, Kašča, Mladica, Podreber, Sela pri Sv. Duhu, Semčje, Trata, Vavpča vas in Vrtiče.

XIV. volilni okraj Crnomelj II, ki obsega administrativne občine Adlešiči, Crnomelj, Dragatuš, Predgrad in Vinjco je razdeljen v 18 območij zborov volilcev. Posamezna območja obsegajo:

1. Adlešiči, Dolenjci, Gučkovci, Sela, Pobrežje, Purga, Bednji, Jankovič, Bojanci, Pribinči in Dragosi.
2. Marindol, Milčiči, Psumovič, Zunič, Gorenjci in Vrhovci.
3. del mesta Crnomelj od železniške postaje do suhega mostu, vključno z mejnima številskama hiš 95 in 189, Sv.bniki, Vojava vas, Dolenja vas in Zastava.
4. del mesta Crnomelj od suhega mostu mejne hišne številke 33 do velikega mostu čez reko Dobljčico, Loka, Kočevje in Kanižarica.
5. Čudno selo, Desjenc, Tribuce, Butoraj, Zorenci in Velika Lahinja.
6. Dobljčica gora, Jerneja vas, Bistrica, Gr.č, Ješevnik, Mavren, Miklarji.
7. Kleč, Konjski hrib, Lahinja, Topličice, Planina, Ponkve, Sredgora, Skrlji, Dol. Paka, Naklo, Otovec, Rožine, Rožič vrh, Sela pri Otavcu, Taljši vrh, Tušev dol in Zajčji vrh.
8. Gor. Paka, M. hejla vas, Petrova vas, Rožanc, Ručetna vas in Lokve.
9. Dragovanja vas, Kvaseca, Tanča gora, Golek pri Dragatušu in Sela pri Dragatušu.
10. Belišči vrh, Črtninevec, Knežna, Mala Lahinja, Dragatuš, Otrh, Nerajec, Zapudje, Brdarci, Breznik, Podlog in Šipek, Pusti gradec.
11. Brezovica pri Predgradu, Cepice, Kralji, Vimoj pri Predgradu, Zadr. Dol. Podgora, Gor. Podgora, Zagodac, Jelenja vas, Paka in Predgrad.
12. Dol. Hreljin, Laze, Vrt, Dečina, Dol. Radenci, Sred. Radenci, Sodevci, Deskova vas, Kot ob Kolpi, Kovca vas, Močinci, Prelese in Stari trg ob Kolpi.
13. Drežnik, Nova lipa, Dol. Suhor pri Vinjci, Gor. Suhor pri Vinjci in Stara lipa.
14. Damej, Breg, Dalnje n.ve, Draga, Gorica, Sinji vrh in Špeharji.
15. Hrast pri Vinici, Perudina, Balkovec, Zilje, Kovačji grad, Sečje selo, Učakovci, Vukovci, Drenovec, Golek pri Vinici, Ogulin, Podkanjenc in Vinca.
16. Preloka.

Kraj, kjer se opravijo zbori dan in uro, določijo občinski ljudski odbori.

Predlaganje kandidatov po zborih volilcev se izvrši po določbah 53. in 63. člena cit. zakona.

Zadnji rok volitve kandidature v svrhu poizditve je 31. oktobra 1953 (68. člen citiranega zakona).
Predsednik OVK: Zivko Zobic

So mali kmetje v Metliki, Črnomlju in Gradacu sovražniki socializma?

(Nadaljevanje s prve strani)

Razpisani davki so največja, dostikrat tudi boleča dajatev, ki jo ljudstvo prispeva, da bi se naša država čimprej gospodarsko okrepila in nastopila z industrijskimi izdelki in kmetijskimi izdelki kot enakovreden tekmeček s sosednjimi državami svetovnem tržišču. Tudi Bela krajina mora prispevati del svojih dohodkov okraju, ki je izvoljen in odgovoren pred ljudstvom, da z vplačanem premoženjem smotrno razpolaga. Določeno vsoto denarja po morala Bela krajina skupnosti, še vnaprej prispevati, kajti se b davki in dohodki podjetij so b gospodarsko krepila in v kulturno-prosvetnem življenju dvignila na tako visoko stopnjo, na kateri so ostali predeli v Sloveniji.

Toda pogoj rednega plačevanja davkov je pravična odmera; naj-

več davka naj vplačujejo močnejša gospodarstva in ne mali kmetje in šibkejši obrtniki, kot so bogata v metliški občini in morda še drugod? Logična posledica nepravilne odmere davkov je, da je prav tam največ davčnih zaostatkov. Kritiziranje davčnih odmer med malimi obrtniki in kmetijskimi črnomajskimi in gradnjaški občini se ne pomeni, da so mali kmetje sovražniki socializma. Nasprotno, zavedajo se svojih pravic in upravičeno nočejo spet v kmetijskih vaskih spekulantov in oderuhov, ki bi hoteli nazaj stare zlate čase. Porekod se v Beli krajini že boje, da bi se spet ne vrnil na staro. T. strah je popolnoma neutemeljen, toda žalostno je, da so ga malemu kmetu v mnogih krajih vcepljale prav davčne komisije. So primeri, da so članj davčnih komisij sebe obremenili znatno n že, kot pa enako močnega gospodarja, ki ni v davčni komisiji nikomur sorodnik.

Toda človek, ki je postavljen na tako odgovorno mesto, da ima pravico predpisovati davke, mora biti vsekakor pošten; odstopati ne sme od pravičnega stališča nikdar, tudi taktar ne, ko mora predpisovati davke svojim najbližnjim sorodnikom, znancem in kot sestavni del davčne komisije, sebi samemu.

V Crnomlju so na seji OLO izvolili desetčlansko komisijo, ki bo reševala davčne pritožbe v okraju in razsjudala nepravilnosti pri odmeri davkov. Član, občinski ljudskih odborov in belokranjsko ljudstvo naj nudi tej komisiji vsa pomoč, kajti le tako ji bo uspelo odpraviti grobe napake, ki so se pri odmeri davka ponekod dogajale.

Prvi dve nagradi za najboljši kravi sta prejela Janez Žužek iz Strca in Alojz Betori iz Vel. Lašč. Najvišje je bila ocenjena telica, last Jožeta Inđiharja iz Črnege potoka. Kot najboljši živinorejci so bili najrajši še: Stritar, Ančič, Debeljak, Lavrin, Levstik, Grudenc, KZ Turjak in drugi. Velikolaski živinorejci so z uspešno razstavo dokazali, da bodo še nadalje skrbeli za sloves velikolaskih goveda.

Le s skrbno vzrejo plemenite živine, z molzno kontrolo in z načrtno odbiro jim bo uspelo, da jo bodo morda že kmalu izvažali v države Bliznjega Vzhoda, Grčijo, Turčijo in Vzhodno Afriko.

V kočevskem okraju je zgrajenih še pre malo tekalnic za živino, poleg tega pa je tudi mlečna kontrola še zelo pomanjkljiva. Nekateri Velikolaski loščani in okolice primanjlija lošča za dobiček — so ljudje, ki z živino prekupčujejo, namesto da bi jo kot preizkušeni živinorejci vzrejali.

To so morda pomanjkljivosti pri delu živinorejske zadruga v Velikih Laščah, ki pa nikakor ne morejo zasenčiti velikega uspeha živinorejske razstave. Preden je ocenjevalna komisija razdelila za 715.000

dinarjev umetnih gnojil in krmil kot priznanje najzaslužnejšim živinorejcem, so v dvoranah zavrteli tri poučne kmetijske filme.

Edi Stefan je bil zaradi očitno nemernega opravljanja službe ter zaradi zlorab uradnega položaja obsojen na tri leta zapor, Ivan Avšič pa zaradi pri-

Obsodba Edija Štefana in Ivana Avšiča

V Ljubljani je bila po večdnevni razpravi v ponedeljek izvršena obsodba proti Ediju Stefanu in Ivanu Avšiču. Okrožno sodišče je izreko zelo nizko sodbo, proti čemur je velika množica ljudi, ki so prisostvovali razglasitvi obsodbe, odločno protestirala.

Edi Stefan je bil zaradi očitno nemernega opravljanja službe ter zaradi zlorab uradnega položaja obsojen na tri leta zapor, Ivan Avšič pa zaradi krivnja velikih količin razne-ke blaga in nemernega opravljanja službe na šest let stroge zapore ter zaplembo premoženja in blaga, ki ga je prikral.

Edi Stefan je je pridržal pravico, da se za pritožbo eventualno odloči v osmih dneh, Avšič pa se je proti sodbi pritožil takoj. Javni tožilec si je za Stefana pridržal pravico, da se pritožbi v osmih dneh, za Avšiča pa se je pritožil takoj.

V kočevskem okraju gradi objekte za JLA, ki bodo že letos tovi.

V Krikem raste tovarna »roto« papirja

ki bo z že dograjeno tovarno celozlno izdelkov predstavljal kombinat za predelavo lesa. Roto papir je izraz za časopisni papir; vvažamo ga iz inozemstva in plačamo zanj vsak dan 5 milijonov deviznih dinarjev. To je edina tovarna za izdelavo roto papirja, ki jo trenutno gradimo v Jugoslaviji. Strojje bomo uvozili, a gradnja sama bo stala okrog 2 milijardi dinarjev. Zaradi šudija obratnega postopka se gradnja ni mogla splošno paro razmahniti. Toda delavski kolektiv Pionirja ve, da izplača naša država vsak dan milijone deviznih dinarjev v inozemstvo, zato se trudi, da bi bila tovarna že leta 1954 pod streho.

Pionirjevi grade ob tovarni tudi stanovanjsko naselje, 40 stanovanj-
Tudi v Beli krajini je »Pionir« doma
V Crnomlju žida zadaj za gimnazijo Dijaški dom »Borisa Kidriča«, ki bo v juniju 1954 pod

Doživetje, ki ga ne bomo kmalu pozabili

Uspela razstava živine v Velikih Laščah — sad 40-letnega or ganiziranega zadržnega dela

Velike Lašče, znano vzrejno središče sivo-rjavega goveda, so praznovala 28. in 27. sept. 40-letnico zadržnega dela v živinorejstvu.

Prvi dan velikega spominskega slavlja, ki so ga razglasili daleč vidni slavoloki in mlajši, so prignali Laščani in okolščani na razstavi prostor 299 glav plemenite živine: 4 bika, 34 bikcevc, 143 krav in 115 telic. Lepo rejeno in oskrbovano živino si je ogledalo nad tisoč obiskovalcev razstave, ki so se pripeljali v Velike Lašče na kamionih, z vlakom ali pa prihili peš, medtem ko so se okrog razstavnega prostora zbrali skoraj vsi Laščani in mnogo ljudi iz okolice. Na gledalce je naredila razstavljena živina neizbrisen vtis, saj so imeli priložnost videti, kakšne sadove rodi dolgoletno organizirano zadržno delo.

Posebno nestropno so živinorejci pričakali poročilo tekmovalne komisije dopoldne drugega dne v zadržnem domu. Dvorana je bila polna do zadnjega kotička. Laščani so pozdravili v svoji sredi najvidnejše predstavnik slovenskega kmetijstva in živinorejstva: dekana agronomske fakultete ing. Vinka Sadarja, predsednika živinorejskega odbora pri Glavni zadržni zvezi LRS dr. Marijana Pavšiča, ing. Jože Terčaja, ing. M. Peternela, ing. Tona Simončiča, živinorejskega referenta pri OZZ Kočevje Ivana Rūla, predsednika KZ Vel. Lašče Jožeta Perhaja in številne druge priznane živinorejske strokovnjake.

Povzemamo najvažnejše misli iz govorov in živahnega razgovora, ki je v dvorani potekal. Med najbolj znana vzrejna področja sivo-rjave živine v Sloveniji sodi Dolenjska, Kras in Primorska, toda prvo živinorejsko zadrugo so osnovali prav v Velikih Laščah — že leta 1913. Vse od tlej je zgodovina velikolaskih zadruga zgodovina naporov in uspehov velikolaskih živinorejcev. Bika-plemenjake so uvažali v predvojni letih iz Švice; s skrbno odbiro živili in z molzno kontrolo jim je nekdaj led pred volno uspelo razširiti sloves velikolaskih živine ne samo po Sloveniji, ampak tudi med naše južne narode. Leta 1937 so prešli na tekmovalno tretjo oceno, 1938 drugo, 1939 in 1940 pa že prvo. Vojnja je zaustavila vzpon živinorejske zadruga. Trde razmere gospodarske obnove v prvih povojnih letih in obvezne oddaje živine ji niso prizanašale. Vendar je že razstava leta 1950 dokazala, da velikolaski živinorejci ne bodo pozabili bogate izkušnje več desetletnega dela. Posebno močno pa so odjekile med velikolaskimi hribi priprave na novo razstavo letos, saj redijo za družniki v petih kmetijskih združenjih velikolaskih okolice nad 1200 glav rodovniške plemenite živine. Povprečna molznost zadržnih krav te okolice je 2071 kilogramov, kar je uspeh, posebno še, ker je v vsej Sloveniji povprečje molznosti le 1050 kg na kravo.

Jasno je, da mora biti zato podjetje moderno opremljeno in imeti čvrsto organizacijo, da bo lahko konkuriralo.

Bančni predpisi predstavljajo za Pionirja, kakor za ostala gradbena podjetja, še vedno težak problem, ki ga bo treba čim hitreje rešiti. Produkcija nekaterih gradbenih surovin n. pr. cementa, lesa, železa je manjša, kakor so potrebe trga. Zato se cement in les še vedno razdelujeta po planu, gradbena podjetja si ju morajo nabaviti v določenem roku in si ustvariti zaloge

Kaj vse dela »Pionir« v Novem mestu ...

Stanovanjski blok Ljudskega odbora mestne občine ob novomeškem stadionu, pljučni oddelek novomeške bolnišnice, ki raste sicer že šest let, pa ne porivdi Pionirjevcev, temveč zaradi pomanjkanja

za obdobje velikih gradenj. Toda banke znižujejo obratne kredite in predstavljajo s svojim tromesečnim obračunavanjem težko premostljivo oviro za nemoten dotok investicij in potek gradenj.

Radi bi prevzeli gradnje tudi v drugih krajih Slovenije, zato nestropno žakajo, kdaj bo izšel zakon o licitacijah. Zajemal bo obveznosti za investitorja in delojemalca; pomenil bo napredek in ustvaril konkurenco in tekmovalni duh nad gradbenimi podjetji. Po domače rečeno, bo ta zakon tak: podjetje, ki bo neko gradnjo cenjeje dogradilo — jo bo dobilo v izgradnjo.

Pionir je razveljal svoja gradbišča v vseh treh dolenskih okrajih in gradi tudi v Krikem

Na OBISKU PRI „PIONIRJEVIH“

Podpriti podeželsko mladino pri njenem izobraževanju s prispevki v prehrani za dijaško kuhinjo v Novem mestu!

525*25252525*25252525*

Podpriti podeželsko mladino pri njenem izobraževanju s prispevki v prehrani za dijaško kuhinjo v Novem mestu!

525*25252525*25252525*

Pred Briljino se cesta, ki pelje iz Novega mesta v Ljubljano, cepi in že greš na desno, po kotnostem, s premošnjem prikolnopolnem odcepi, ki iznenada sredi ograjenega prostora, kjer stoji upravni prostori in delavnice Splošnega gradbenega podjetja »Pionir«.

Podjetje »Pionir« prejema že vsa povojna leta visoka priznanja in različnih tekmovalnih komisij za uspehe, ki jih dosega; tokrat bomo nanizali najvažnejše gradnje, ki jih je prevzelo in jih gradi

8 stavbnih dvigal že nosi malto

Stavbna dvigala, ki so jih izdelale Pionirjeve mehanične delavnice, so uspela kombinacija nozemskih in zamisljivodje mehanične delavnice Jožeta Strugarja. Osem novih stavbnih dvigal že nosi malto, pet pa jih pravkar izdelujejo, a šest jih bodo izdelali že zimo. Dvigala so zelo praktična, ker stavbe pri zidanih ni treba obijati z zidarskimi odri. Na ograjenem prostoru v Briljino bo zraseda nova, modernejša mehanična delavnica. Poleg stare mehanične delavnice stoji na pionirjevih tleh v Briljino še skladišče, avtopark, strojni park, ob železniški postaji žaga, a v Novem mestu ima kamnoseštvo in mizarstvo delavnico. V Zabji vasj ločimo kamnen in napravljajo gramof. Mehanične delavnice skrbijo za generalno popravila kamionov in gradbenih strojev.

Stropi bodo lažji, žagovina pa pomembna surovina ...

že bo uspela zamisljiv ing. Borisa Todorika. Žagovina, ki je bila v Tovarni lesnih izdelkov in za žag doselej nepotrebnata šara, bodo uporabljali za izdelavo voljakov; spojena s cementom bo sestavljala trden in lahek material za izdelovanje hišnih stropov. Vodnjake bo uporabljalo Gradbeno obnovitveno podjetje v Novem mestu; v večjih količinah jih bo mogoče izdelovati, ker bo postavljen na Dolenjskem lesni kombinat, ki bo daljal kot neuporabljivi odpadke velike količine žaganja. Kdo bi si mislil, da bo tako tudi žaganje na Dolenjskem pomemben gradbeni material?

Pionirjevi so prevzeli obveznosti za milijardo dinarjev ...

— še enkrat več, kot v letu 1952. Obsežnejša in pomembnejša naročila dobivajo predvsem zato, ker so z denarnim fondom za prosto razpolaganje in amortizacijo kupili nove stroje, tako da imajo bulldozer, 300 literski bager, mešalec, valjar in druge pomembne gradbenne stroje. Imajo tudi več strokovnih moči kot v letu 1952. Za primerjavo bi lahko navedli, da so imeli lanj zaposlena dva inženirja, letos pa šest. Tudi število delavcev je od lani do letos naraslo od 600 na 1300. Bivše pisarne so preuredili v sindikalne prostore — sindikalno konferenčno dvorano, ki jo obkrožajo prostori za balnamje, od-

Mara Rupena-Osolnik:

Majcnova mati

Bilo je pred sedemnajstim leti. Rjava, pravica preorana zemlja je puhtela v širokih brazdah. Ljudje so hiteži s splošnoobsevnim delom. Majcnova mati letos ne more na polje kot prejšnja leta, rodila je omega sina, zato ne sme, čeprav bi rada in jo zemlja tako kliče.

Zemlja, otroci. Ti dve preprosti besedi pomenita njej vse. Prav tako ljubeče se oklepajo njene misli novorojenčka kakor pravega preoranih brazd. Kadavci se pogledaš rž in pčeno, ki je zorela po spomladni preoranih njivah, je pomislila: »Kako raste kot moj Peter.« Še bolj tesno je privla telete in se bolj skrbno je spremljala rast žita na polju, kajti najbolj srečna je bila takrat, kadar je pomislila na zemljo in otroka. »Kako odrastejo, nam bo lažje je razmišljena šepetala in je nehoti pobožala namrlajšega po polnih letih.

Leto so telka. Majcnova mati ni poznala drugega kot delo in skrb. Vedela je, da bi bilo lahko drugače: manj trpljenja, več pravice. Sinovi so odrasli, hodili v šolo, se vračali domov in se z njo o vsem pogovarjali. »Nekdo bo dragače.« je govorila v vseh. Razumela je in jih še bolj ljubila.

Sedemnajst let pozneje. Leto 1941. Spet je Majcnova mati gledala spomladni preorane njive in spet ni mogla na polje, kajti po cestah so ropotali nemški tanki, po vaseh je odzval topot nemških kopit. Zdelo se ji je, da zemlja joedi pod težimi udarci nemških kopit. Najraje bi pobožala vsako kopyo posebej in rekla: »Trdno gazijo, pa ne bodo dolge! Ko je gledala obzole Nemce, ki so povsod samozavestno šopirili, je z gnusom pijunila po tleh: »Golazen proletar! Prezenemo vask!

Ni bilo ne časa ne prilike, da bi se pogovorila s sinovi, vendar je očutila, da mislijo on isto: očistiti zemljo, osvoboditi narod, da bo sam sebi pisal pravico. Mati je vstala, da bodo njeni sinovi šli po pravi poti, kajti dobro jih je poznala.

Sinovi so vedeli, da hoče okupator uničiti vso, kar misli in diha slovensko. Niso jih zapeljale lepe besede izdajalcev, ki so govorili, da nare ne bo nič hudoga pod tujim jarmom, da še ni čas za borbo, da naj počakajo in podobno. Mati je očutila, da mora biti tako. Tuji nimajo pri nas kaj iskati. Na svoji zemlji svoj gospod, je ponavljala nesehotekrat s svojimi sinovi. Zato ni čudno, da so vsi čutili in mislili isto. Nevedni in nepoučeni so z začetku verjeli lepih besedah, a naj zavednejši so takoj začeli z borbo. In prav poslednja borba je prisilila okupatorja, da se je pokazal v vseh svojih podlosti. Za v prvem potvjo, ko je tujec škorenj gazil našo zemljo, je na ljubljanski ulici padel prvi sin Majcnove matere — v borbi z domačimi izdajalci. Ustrelil je plačanega hlapca, ranil policista, ki mu je prišel na pomoč, poskušal zbežati in se nazadnje, ranjen v noge, sam ustrelil, ko je videl, da ni druge rešitve. Vse je govorilo o junaskem Marjanu in v mladih srcih je gorelo: biti mu enak! Mati ni jokala. Ponosno je dvignila glavo, ker je vedela, da je njen sin padel v borbi s tistimi, ki nam hočejo vzeti našo zemljo, tisto zemljo, za katero ne bi mogla reči, da jo ljubi manj od svojih otrok.

Vedno več je bilo tistih, ki so vedeli, da nas bo rešilo le delo, trdo delo naših rok — borba. Tisti, ki so pridigali, da še ni čas, so se čvrsto zvezali z okupatorjem, ki je vse bolj začel

kazati pravo lice. Lastil si je našo zemljo in preganjal naše ljudi. Družina za družino je romala z domače grude. Matere s culami in dojenčki v naročju so morale s svojih domov. Tudi Majcnova mati je morala iti. Zdelo se ji je, da njena zemlja joka. Pošepetala ji je v slovo: iz skrbij in trpljenja vstaneš čista, prerajena. Sla je na njivo, se v trpljenju pripognila in solzih očij vzela kopyo domače grude. Pot je bila dolga, naporna. Usoda izseljencev je bila trda. Vedno znova so prihajali in pravili, kako je doma. Majcnova mati je dobro vedela, kaj se dogaja na domačih tleh, saj je vsakogar, ki je prišel na novo, povprašala po vsem.

Jesen je prihajala in spomlad preorane njive so rodile. Mati je gledala polje in misli na sinove in zemljo. Pri St. Janžu se je boril z nadčloveško močjo Milan, je slišala. Samo dva sta vderila v kozoletu, pa ju je izdal sosed. Prihruveli so Nemci. Ves dan je trajala borba. Milan je besnei kot ranjen lev. Vse levavi in žarečih očij se je spretno izmikal in odbijal nemške bombe, da so pobijale Nemce same. Nemci so odvekli pokrit kamion mrtvih in ranjenih. Vse govori o junaku Milanu. Pokopali so ga Nemci in mu izkazali vojaško čast. Ob odprtem grobu je govoril nemški oficir: »Ti diavolci bi bili naš general... Nijker na svetu se še ni zgodilo kaj podobnega, zato je vse strmelo. Za trenutek je v bolečini zadrla srce Majcnove matere. Sosed ju je izdal tuje! Sosed! Prodaj za žudeve groše! Preklet bodi, kdor prodaja lastno krlj in vrel v nje.

Še je slišala, o Cirilu in Jožu, ki so ju pobrai zapeli, za kljub strašnim mukam nista črpanla niti besedice. Majcnovi fantje... je šlo občudujoče od

ust do ust.

Misel na hrabre borce v domovini je lajšala bolečine pregnancem v tujini. Škoda, da je Niko ujet! Tudi on bi bil tak! Da bi le ostal v nemškem taborniku. In Peter! Komaj sedemnajstleten, pa že komandir čete štajerskih partizanov! Majcnovi materi se je nasmehnilo srce ob misli nanj. Peter — njen najmlajši!

Bolečina v duhi Majcnove matere se je umaknila ponosu. Domov! je vedno klicalo v njej. Domov! jo je opominjala kopyca zemlje, ki jo je princela s seboj! Domov! ji je šepetalo vse: sonce, veter, mesec in zvezde.

In res se je vrnila. Tisto, kar je takrat očutila v svojem srcu, je težko opisati. Vrnila se je na zemljo, ki jo je vzljubila kot svoje otroke. Nihče več te ne zapustim, je prislegla v duši. V hosto pojdem skupaj s sinovi, tako te bom branila.

Zvečer je rahlo potrkalo na okno. Komaj slšno je dahnilo. »Mama!...«

»Niko? Ti? Kam? Kako?«

»Mama, prišel sem in takoj grem.« Niti poljubiti se nista utegnula. Le v roko ji je segel in že ga je vzela noč... Saj sem vedela, je nežno šepetalo v materi. Kri je kri. Ne bo Niko zaostaja za brati. Mhah! smehljaj, poln zadovoljstva se ji je razlil čez obraz.

(Nadaljevanje in konec prihodnjic)

Vladimir Lamut: Most v Skocjanu na Dolenjskem (r.sba — septembra 1953)

Turnir tretjekategornikov v Novem mestu

Turnir tretjekategornikov v Novem mestu

V nadaljevanju turnirja za drugo kategorijo je bilo pretekli teden odigrano šesto in sedmo kolo. V tem kolu je bila zopet skjolometerska partija — dr. Golez: Kotnik, ki tudi po šesturni borbi ni dala rezultata in je prekinjena v izenačeni poziciji. Ličena je dvakrat remizirala — s Koltnikom in s Skerljem. »Kralj remijeva, Skerlj je tudi peto partijo remiziral in si s tem pokrval vae nade za osvojitev druge kategorije. Medice je

uspešno igral. Zmagal je v partiji s Kruljcem in remiziral s Japljem. Nevaran kandidat za prvo mesto je Sitar, ki je tokrat podrl Kastelja, s Finkom pa ima prekinjeno partijo v boljšem položaju, čeprav ima Fink dva kmeta več. Ostale partije so prelozene.

Rezultati: major Mičovič 5 (ena odložena), Fink 4 (ena prekinjena, ena odložena), Sitar 3 in pol (2), dr. Golez 3 (2), Skerlj 2 in pol (2), Medice in Kastelje 1 in pol (2) itd. —M

ZA ZABAVO

Zamorska modrost

Poglej dobro, če gori sveča, preden upihneš vžgalico. Grmič daje včasih več senca, kakor največje drevo. Ne začnjenj prepira, če vidiš, da imaš za nasprotnika bokarja. Preden se ozemljuje oči odprti; po ženitvi pa onega zapri!

Belokožci so beli samo zunaj; znotraj so prav tako črni kakor mi!

V žganju je marštko utonil, ki je znal plavati v morskoi vodi. Najboljši denar je dobra puška.

Nekaj okroglih

«... in tu tovariš,» vzvala profesor, »vidite lepo lobanjo gorile. Oblika te lobanje je zares nenavadna. V vsem našem mestu imamo samo dve. Eno ima mestni muzej in drugo jaz.»

PRI IZPITU

Profesor dijaku, ki mu ne gre z odgovori: »Ali je sploh kakšna oaza v vaših možganih, vi reva nepripravljenat!«

Djak: «... je, gospod profesor, če jo bo kamela le našla.»

»Z vašimi pljučji živite lahko kvečjemu še pol leta. Srce pa je boljše in bo vzdržalo le nekaj let.«

CIVILIZACIJA

Nekaj brodolomcev je vihar vrigel na samotni otok. Ko so se posušili, so se začeli ozirati po brani. Tedaj zagleda nedko med njimi večala in veselo vzklizne: »Renjeni smo, zdaj vidim, da smo v civiliziranih krajih!«

MATEMATIKA

»Matematika, dragi tovariš, je najzanimivejša med vsemi vedami in dovoljuje najudovicitnejše kombinacije. Tako vzamem na primer svojo rojstno letnico, jo delim s številko svojega telefona in pridem tako do starosti svoje žene.«

Peter in njegov zunanji minister se tepeta za čast kraljevine Jugoslavije

Na obali Chiberskega jezera, ne daleč od Biarritza na zahodni francoski obali je pred kratkim nekaj markiz Cuevas priredil najsenzacionalnejšo zabavo tega stoletja. Govabil ni nič manj kot 2.800 gostov: aristokratov, princov, vojvod, grofov vseh barv in narodnosti, nato »vidne« osebnosti družabnega življenja, bogataše, igralce, umetnike itd. Resnejši se niso odzvali njegovemu vabilu, pravijo pa, da se je pri njem zbral »sveta« sodobne družbe. Povabiljenih je bilo tudi nekaj kraljev brez kraljevin, med njimi tudi Peter, bivši kralj Ju...

sipa denar! Pravijo, da ni pri pravi pameti. Ob neki priliki je objavil, da je — umrl. Dal je narediti luksuzno krsto in vse je pripravil za pogreb. Razposlal je osmrtnice in legel v krsto. In prišli so prijatelji in znanec odeti v črnilo. Ko se je zbrala velika množica pogrebcev, in so ga nekateri pričeli objokavati, drugi pa mu zopet šepetali nežne besede v slovo, je možakar skočil iz krste in — mnoge gospe so padle v nezavest...

Tokrat je zahteval od gostov, da se maskirajo kolikor mogoče bolj neumno. Sam markiz Cuevas je bil maskiran v sadju in zelenjavi. Slovita mondenka Elsa Maxwell je prijahalna na oslu, Zizi Jeanmarie pa se je pojavila formalno in dejansko — kar v Evinem kostumu. Neki sloviti pariški friizer sta ji naredi masko, ki je stala nič manj kot 600.000 frankov. Peter Karadjordjevič ni prihajal niti na oslu niti ni bil maskiran, ker je še sam po sebi komicen pojav. Milanski »Corriere della Sera« je poslal na splevnost svojega posebnega dopisnika, ki je med drugim tudi tole zapisal:

»Ze takoj spocetka je prišlo do dveh incidentov: princesa Trubecka je srknila nekaj čašic ruma preveč, tako da so jo prijeli kriči in so jo morali odnesti domov, ekstralja Petra pa so morali braniti pred napadom nekoga pijanega španskega polkovnika, ki ga je hotel preteptati. Branil ga je njegov zunanji minister.«

Po poročilih mnogih drugih listov sta se Peter in Spanec zares spoprjela, začel pa je prvi Peter, ki mu je Spanec povedal, da ni noben kralj in da so vsi enaki, ker tudi on sam računa na irski prestol, ki ga nikoli ne bo zasedel. Med

gosti je bil tudi nek plečat možakar, ki se je predstavil družbi kot »zunanji minister kraljevine Jugoslavije«. V resnici je bila to njegova telesna straža, ki je lahko samo pod imenom »zunanjega ministra« prisšla na svečanost.

To zadnje izmed zanimivih poglavij »junaska« ekstralja Petra je znova vzbudilo v nekaterih kroghh zanimanje za to zapraženo lutko iz zbirke bivših monarhov. Casopisi pišejo, da mož že nekaj let tava od priveditve do priveditve — podobne tej v Franciji — medtem ko živi njegova, dejansko že ločena žena, s svojo materjo in nekimi bogatim Madžarom v Benetkah.

»Corriere della Sera« piše na koncu, da so jutro po zabavi ulice Biarritza nudile kaj čudno sliko. Z »zabave« so se vračali pijani gostje, s čevlji in maskami v rokah, z njimi pa je bilo veliko število krav — Cuevas je našel nekaj sto krav, da bi njegova prireditev dobila svoj »tone in »slog« — skrajka, bili so videti kot ljudje iz »boljše družbe.«

(Po mariborskem večeru)

Ali je nikotin zdravlje škodljiv?

Nikotin draži usta, nos in grlo, povzroča kašelj, kronični bronhitis in razne bolezni na dihalih. Nikotin škoduje krvnim telescem, razširja srce in povzroča krvni pritisk. Prvi ukrep, ki ga zdravnik predpiše ljudem z žledodnjim črom ali rano na dvanajsterniku, pa tudi pri mnogih boleznih srca, je prepoved kajenja. Povojne medicinske stališče z matematično natančnostjo dokazujejo, da nikotin često pripomore k raku na pljučih, v ustih ali na dihalnih organih.

Odstotek ljudi z rano na pljučih narašča z odstotkom potrošnje tobaka. Zdravniky so mnenja, da preti največja nevarnost glede raka kadilecem med 40. in 50. letom.

Anekdoti
Nesporazum

Francoski slikar Camille Roccueplan (1802 — 1855) je nekoč poklical izvozička, ki je imel vpreženo zelo klavno kljuzo. Ko ga je vprašal, koliko bo računal za vožnjo do Vincennesa, se je košičaj odrezal prav moško: »Sedem frankov, pa greval!«

Slikarja je pograbila jeza zaradi pretirane zabave, pa se je otreseel oderuškega voznika s posujnilom: »Prijatelj, menda si nisva razumela? Saj vas nisem vprašal, koliko hočete za kljuzo!

Ne, niti tega niso opazili, da stric Jurij šepa. Nekaj fašist ga je namreč preveč udaril s puškinih kopitom naravnost v koleno. Ko so ga davil izpuhtili, se je kar naravnost ob železniški progi napotil proti Dobravicam. Imel je zares čudno srečo: nikogar ni srečal, nihče ga ni ustavil. Milmgrede se je v Lahinji umrl, a površno, tako da si krvavih madežev ni povsem izbral z obraza. Prva je bila seveda teta Neža, ki je zagledala, da je krvav po obrazu.

»Jesus, tepiti so te tudi, kajne?« je vzdiknila.

Spomnil se je na prestano gorje in se grenko nasmehnil. Zanašalč, da bi prikril žalost, se je glasno pošalil: »Veš, tisti veliki vrag me je, ki me je že na cesti udaril po licu. Vse mačke je že postrelil po Gradacu in jih požrl. Pa so mu zrasi nohti, dolgi kakor mačji krempljji. No, nabrusil si je svoje kremplje ob mojem licu. Danes zjutraj so me pa kar nagnali, naj grem domov. Mogoče je pomagalo, ker znam malo po laško mijavkati... Tfej, dobro nam kažejo svoje dvatisočletno kulturo!«

Pil je, se oddahnil in spet pil.

»Si se bal, stric, ali ne?« se je v tišino oglasila Danica.

»Hja, malo sem se pa res bal, da bi me ne odgnaj v Crnomočje, je vžganih v odgovor, »Tam-

gospodarstvo in življenje tako, da bo vsem in vsakomur življenje res čim boljše in čim lažje, predvsem pa da se one mogočji vsak polizkus izkoristil na človeka po človeku, da bi nekdo garal in se mučil, drugi pa bi v odobju in brezdnežju živel na račun njegovega znova in žuljev.

Ce sta komu potrebna izobrazba in razgledanost, sta potrebna predvsem kmečkemu ljudstvu, ki je bilo v tem pogledu doslej zelo zapostavljeno, saj je kmečka mladina morala obvezno obiskovati le osnovno šolo, a vse druge srednje in visoke strokovne šole so bile le v večjih mestih ter dostopne le mestnim otrokom in vaškim močotcem. Saj so bili redki vaški otroci, ki so lahko splojnjevali svoje znanje tudi na teh šolah. Samo šolanje v tujem, daljnem mestu je bilo za vsakega človeka predrago in

Bodeča žica jih čuva pred dekleti

Na Skotskem v bližini mesta Prestwicy so okrog ameriške letalske baze zgradili tri metre visoko ograjo iz bodeče žice, ki naj svarjuje ameriške letalce pred ofenzivno deklet. Naglo so dišice je obsodilo že veliko letalcem, ker so pretihotapili dekleta v svoje barake. Večina izmed njih se je zagovarjala, da dekleta sama vdirajo v bazo.

skupščini in s sodelovanjem pri delu novega društva bomo izpričali, da nam je poleg drugega napredka Novega mesta enako pri sreju tudi napredek sporta. Zato pripravljamo odbor iskreno vabi vse skupaj in vsakega posebej na ustanovno skupščino ter na trajno sodelovanje in pomoč!

K. J.

Kmečkemu človeku dobro in ceneno strokovno knjigo!

Ne, niti tega niso opazili, da stric Jurij šepa. Nekaj fašist ga je namreč preveč udaril s puškinih kopitom naravnost v koleno. Ko so ga davil izpuhtili, se je kar naravnost ob železniški progi napotil proti Dobravicam. Imel je zares čudno srečo: nikogar ni srečal, nihče ga ni ustavil. Milmgrede se je v Lahinji umrl, a površno, tako da si krvavih madežev ni povsem izbral z obraza. Prva je bila seveda teta Neža, ki je zagledala, da je krvav po obrazu.

»Jesus, tepiti so te tudi, kajne?« je vzdiknila.

Spomnil se je na prestano gorje in se grenko nasmehnil. Zanašalč, da bi prikril žalost, se je glasno pošalil: »Veš, tisti veliki vrag me je, ki me je že na cesti udaril po licu. Vse mačke je že postrelil po Gradacu in jih požrl. Pa so mu zrasi nohti, dolgi kakor mačji krempljji. No, nabrusil si je svoje kremplje ob mojem licu. Danes zjutraj so me pa kar nagnali, naj grem domov. Mogoče je pomagalo, ker znam malo po laško mijavkati... Tfej, dobro nam kažejo svoje dvatisočletno kulturo!«

Pil je, se oddahnil in spet pil.

»Si se bal, stric, ali ne?« se je v tišino oglasila Danica.

»Hja, malo sem se pa res bal, da bi me ne odgnaj v Crnomočje, je vžganih v odgovor, »Tam-

zato za pretežno večino nedostopno.

Vsak poklic pa zahteva poleg osnovnošolske izobrazbe neko stopnjo strokovne izobrazbe in je ta tudi za vse poklice predpisana, samo za kmečko delo, za kmetijsko proizvodnjo še ni do sedaj nobenih predpisov in obveznem strokovnem šolstvu in strokovnem poklicnem spopolnjevanju. Ravno v tem vidimo kako močno je bil vaški človek zapostavljen v svojem strokovnem in splošnem izobrazevanju.

Danes je stvar popolnoma drugačna. Mi želimo čim bolj izobraznega, čim bolj razgledanega in za aktivno sodelovanje čim bolj sposobnega kmeta, ki se ne bo pustil od zgoraj doli vladati in upravljati, temveč bo hotel sam sodelovati pri vsem, kjer se kroji tudi njegova bodočnost.

(Nadaljevanje pride)

Smet... danes zjutraj obrij!!?

LOJZE ZUPANC: 10

VELIKI DNEVI

Povest

»Sodrga! Gadja zaiega...« je sikal ded in nemirno korcačil po sobi iz kota v kot, ker ni imel nikjer obstanka.

»Tetka, nikar ne jokajte!« je Danica pohitela k njej in jo objela. »Stric Jurij zna govoriti italijansko. Ze lansko leto, ko so fašisti prišli k nam, mi je pripovedoval, da se jih nič ne boji, ker zna po njihovo govoriti...«

»Oh, kje je že to,« je teta Neža zamahnila z rokama. »Ko je bil mlad, je služil vojake v Trstu. Tisto italijanščino je že stokrat pozabil...«

»Kaj bi z njim? Star je. Izpustili ga bodo!« je ded trdovratno ponavljal, da bi jo potolažil.

»Pred grajskim vhodom pa je stal tisti laški maoske in se hudobno režal,« je starica nadaljevala. »Jurju je rekel: 'Stara moč, povedati kje so partizani, pa libero!' — Jurij pa je samo z glavo odkimaval in vpil: 'Ubijte me, ampak jaz nič ne vem!' —O, kaj ga še čaká! Odpeljal ga bodo na Rab kakor so druge...« je jokala.

»Bastiani... je prebledel ded in pri srcu ga je zapeklo, kakor da mu je zlobna roka porinila nož vanj. Zdaj se je tudi vanj zagrzel strah. »Če bo Bastiani zvedel in dognal, da je Jurij moj brat, ga ne bodo izpustili. Po njem bo...« se je ovedel. Obstal je pred odprtim oknom, skozi katerega je bilo v sobo opoldansko sonce. Zaskrbljeno mu je pogled begal nekam nad zelene vrhove dreves v Veliki lozi.

Mrtvaška tišina je zavladala v sobi. To tišino je močilo samo nabiranje žolne, ki je toklika po votlem drevesu nekje za kovačnico.

Takšen mir ubija misli, ki otrpnejo v globoki žalosti.

5.

Naslednji dan pa je sredi dopoldneva prišel v Dobravice stric Jurij.

»Vrag po vratolijli! Nazadnje so me le izpustili,« se je smejal in pomežikoval bratu Miketu ter vsem ostalim, ki so ga obstopili. »Saj, kaj pa naj bi tudi z menoj? Starih kosti še psi ne marajo.«

Smajali so se mu, srečni, da ga in le spet vidijo. Starji kovač je pohitel v klet in prinesel na mizo polno majoličice vina.

»Pi, brati!« ga je potrepljal po ramih. Nič drugega ni mogel izreči od tih radosti nad bratovo vrnitvijo.

Ne, niti tega niso opazili, da stric Jurij šepa. Nekaj fašist ga je namreč preveč udaril s puškinih kopitom naravnost v koleno. Ko so ga davil izpuhtili, se je kar naravnost ob železniški progi napotil proti Dobravicam. Imel je zares čudno srečo: nikogar ni srečal, nihče ga ni ustavil. Milmgrede se je v Lahinji umrl, a površno, tako da si krvavih madežev ni povsem izbral z obraza. Prva je bila seveda teta Neža, ki je zagledala, da je krvav po obrazu.

»Jesus, tepiti so te tudi, kajne?« je vzdiknila.

Spomnil se je na prestano gorje in se grenko nasmehnil. Zanašalč, da bi prikril žalost, se je glasno pošalil: »Veš, tisti veliki vrag me je, ki me je že na cesti udaril po licu. Vse mačke je že postrelil po Gradacu in jih požrl. Pa so mu zrasi nohti, dolgi kakor mačji krempljji. No, nabrusil si je svoje kremplje ob mojem licu. Danes zjutraj so me pa kar nagnali, naj grem domov. Mogoče je pomagalo, ker znam malo po laško mijavkati... Tfej, dobro nam kažejo svoje dvatisočletno kulturo!«

Pil je, se oddahnil in spet pil.

»Si se bal, stric, ali ne?« se je v tišino oglasila Danica.

»Hja, malo sem se pa res bal, da bi me ne odgnaj v Crnomočje, je vžganih v odgovor, »Tam-

kaj so že vse ječe polne. Menda pripravljajo nov transport internancev, ki jih bodo poslali na Rab.»

»Da, vse ječe so polne,« je zamrmral stari kovač. »Strah jim leze v kosti, Strah pred partizani. Ampak za vse Slovence nimajo zadosti ječi! Več ko milijon nas je. Proč z obupavanjem! Nismo več sami! Z namy so partizani in ves pošteni svet, ki vsak dan boji tolče fašistično zalego!«

Stric Jurij ga je poslušal z začudenjem. Potihem pa si je mislil, da bi njegov brat Mike najbrž ne bil tako pogumen, če bi ga fašisti na dvorišču graškega gradu tako pretepli kakor so včeraj vsekrižem suvali in bili moše in fante, ki so jih kakor ovce v stajo nagnali tjakaj.

»Zdaj so se spravili nad učitelj,« je razlagal dalje. Komaj so mene, starega Mihača in vrano-viškega Kambača, ki leže že v petinsedemseto leto davi spustili, so se kakor jastrebi zapodili v šolo...«

»Potočnik... Tudi ti si prišel na vrsto...« se je zdrznil ded.

»Semiškega so že pobrali. Kar iz razreda, ko je učil. Podzemeljski pa jim je menda ušel,« je stric Jurij napletal dalje in jim pripovedoval, kar je v pretekli noči zvedel od zapornikov v kletah graškega graščine.